

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaal- ja põllumajandusministri 24. novembri 2025. a määruse nr 93 „Põllumajandusministri 20. novembri 2014. a määruse nr 104 „Mee koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded“ muutmise“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse toiduseaduse § 12 lõike 4 ja § 38 lõike 4 alusel. Määruse eelnõus on kavas muuta regionaal- ja põllumajandusministri 24. novembri 2025. a määrust nr 93¹ „Põllumajandusministri 20. novembri 2014. a määruse nr 104² „Mee koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded“ muutmise“ (edaspidi *määrus nr 93*). Kuna määrus nr 93 jõustub 14. juunil k.a, siis on tegemist veel jõustumata määruse muutmisega.

Määruse muutmise on vajalik toidualases teabes mee segude päritoluriikide selgema ja üheselt mõistetava esitamise tagamiseks. Mee segude päritolu esitamise nõuded on sätestatud määruses nr 93, millega on üle võetud nõuded Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2024/1438³, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/110/EÜ⁴ mee kohta, direktiivi 2001/112/EÜ⁵ toiduks ettenähtud puuvilja- ja marjamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta, direktiivi 2001/113/EÜ⁶ inimtoiduks ettenähtud puuvilja- ja marjadžemmi, -želeed ja tsitrusmarmelaadi ning magustatud kastanipüree kohta ning direktiivi 2001/114/EÜ⁷ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta (edaspidi *direktiiv (EL) 2024/1438*). Määrusega nr 93 on rakendatud direktiivi (EL) 2024/1438 artikli 1 lõike 1 punktis c sätestatud võimalust liikmesriigile kasutada erandit mee segude päritoluteabe esitamise kohta. Selle kohaselt võib teatud juhul mee segu märgistusel esitada mee protsentuaalne osakaal üksnes nelja päritoluriigi puhul. Kuna kirjeldatud erand ei taga tarbijale piisavalt selget teavet mee päritolu kohta, kavandatakse eelnõus selle võimaluse kaotamine.

Edaspidi esitatakse märgistusel mee segude kohta mee protsentuaalne osakaal kõikide päritoluriikide puhul, mis veidi tõstab mee pakendamise tegelevatel käitlejatel halduskoormust. Määruse eelnõuga ei muudeta nõudeid mee koostisele ega kvaliteedile, vaid üksnes päritoluteabe esitamisele. Halduskoormuse tasakaalustamiseks on vähendatud mee kategooriaid, st toidupettusega võitlemise eesmärgil on kaotatud eraldi mee liigina ära filtreeritud mesi ja sellekohase teabe esitamise kohustus (vt Regionaal- ja põllumajandusministri 24. 11. 2025. a määruse nr 93 § 1 pp 4 ja 8). Määruse eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega. Määruse muutmisega ei kehtestata Euroopa Liidu õigusest tulenevatest raamidest väljapoole jäävaid täiendavaid riigisiseseid nõudeid.

¹ Regionaal- ja põllumajandusministri 24. novembri 2025. a määrus nr [93](#) „Põllumajandusministri 20. novembri 2014. a määrus nr 104 „Mee koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded“ muutmise“.

² Põllumajandusministri 20. novembri 2014. a määrus nr [104](#) „Mee koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded“.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) [2024/1438](#), millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/110/EÜ mee kohta, direktiivi 2001/112/EÜ toiduks ettenähtud puuvilja- ja marjamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta, direktiivi 2001/113/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuvilja- ja marjadžemmi, -želeed ja tsitrusmarmelaadi ning magustatud kastanipüree kohta ning direktiivi 2001/114/EÜ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta

⁴ Nõukogu direktiiv [2001/110/EÜ](#) mee kohta.

⁵ Nõukogu direktiiv [2001/112/EÜ](#) toiduks ettenähtud puuvilja ja marja mahlade ning teatavate samalaadsete toodete kohta

⁶ Nõukogu direktiiv [2001/113/EÜ](#) inimtoiduks ettenähtud puuviljadžemmi, -želeed ja -marmelaadide ning magustatud kastanipüree kohta

⁷ Nõukogu direktiiv [2001/114/EÜ](#) teatavate toiduks ettenähtud täielikult või osaliselt veetustatud piimakonservide kohta

Muudatused toetavad Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavas aastani 2030⁸ esitatud toiduohutuse tegevussuuna eesmärgi „Eestis toodetud ja tarbitav toit on ohutu“ ja „tarbija teadlikkus toiduohutusest on kõrge ja tehtud valikud on tervist toetavad“.

Määrus jõustub 14. juunil 2026. aastal.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna toidu üldnõuete valdkonna peaspetsialist Evelin Kivima (tel 5687 9510; evelin.kivima@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (diana.rammul@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna Leeni Kohal (tel 5698 3427; leeni.kohal@agri.ee).

2. Määruse eesmärk

Toidualane teave peab olema korrektne, läbipaistev ja võimaldama tarbijal teha teadlikke ostuotsuseid. Mee segude puhul on samuti oluline mee päritolu täielik, selge ja tarbijale üheselt arusaadav esitamine. Seetõttu kavandatakse eelnõus kaotada erand mee segude päritoluteabe esitamise kohta, mis tähendab, et edaspidi tuleb mee segude märgistusel esitada mee protsentuaalne osakaal kahanevas järjekorras kõikide mee segu päritoluriikide puhul. Täpsema teabe esitamine parandab mee jälgitavust kogu tarneahelas ning vähendab võimalust varjata mee segude tegelikku koostist ja päritolu. Samal ajal toetab muudatus ausat konkurentsi Eesti ja imporditud mee segude vahel, tagades võrdsemad ja võrreldavamad turutingimused. Määruse muudatus on kooskõlas direktiivi (EL) 2024/1438 eesmärgiga tugevdada mee turu läbipaistvust ja autentsust, kaitsta tarbijat ning võimaldada sihitatud järelevalvet.

Mee päritolu märgistusnõuete muutmine on ajendatud Eesti Mesinduskogu liikmete (Eesti Kutseliste Mesinike Ühing, Eesti Mesinike Liit, Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts, Eesti Meetootjate Ühing, Saaremaa Meetootjate Ühing, Põltsamaa Mesinike Selts, Tallinna Mesinike Selts, Eesti Mahemesinikud) ning Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja soovist mitte rakendada Eestis direktiivi (EL) 2024/1438 artikli 1 lõike 1 punktis c sätestatud erandit liikmesriigile mee segude päritoluteabe esitamise kohta. See tähendab, et mee segude puhul peavad nad vajalikuks eelpool kirjeldatud detailsema päritoluteabe esitamist. Vastava sisuga pöördumise esitasid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile Eesti Kutseliste Mesinike Ühing (3.11.2025, 2.12.2025), Eesti Mesinduskogu (1.12.2025) ning Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (13.11.2025). 16. detsembril 2025. a korraldati nimetatud sektori esindajatega ümarlaud, kus lepiti kokku käesoleva määruse muudatuse sisu ehk täpsemate nõuete kehtestamine.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõus kavandatu kohaldub mee suhtes. Meena käsitletakse looduslikku magusat ainet, mida toodavad *Apis mellifera* mesilased taimede nektarist ning elusate taimeosade ja neist toituvate putukate eritistest, mida mesilased koguvad, seda endile eriomaste ainetega ühendades muundavad, kärjekannudesse paigutavad, seal kuivatavad ja ladustavad ning lõpuks sinna küpsema ja valmima jätavad. Mee iseloomulikud näitajad on kindlaks määratud, mistõttu peab mesi vastama ühesugustele koostis- ja kvaliteedinõuetele ning toidualase teabe nõuetele.

Eelnõu § 1 punktis 1 antakse määruse nr 93 § 1 punktile 7 uus sõnastus, jättes sellest välja mee segude päritoluriikide esitamise erandit võimaldava sätte. Sellega täpsustatakse mee segude geograafilise päritolu esitamise nõudeid. Mee segude puhul on tegemist erinevat päritolu mete kokkusegamisega, st mesi on pärit rohkem kui ühest riigist. Mee botaaniline ja geograafiline päritolu on väga varieeruv ning sellest tulenevalt erinevad need nii oma koostise kui ka omaduste poolest.

⁸ „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ Maaeluministeerium

Praegu on määrusega nr 93 kehtestatud, et mee segude puhul (st kui mesi on pärit rohkem kui ühest riigist) esitatakse märgistusel põhivaateväljas päritoluriigid koos asjaomases riigis korjatud mee protsentuaalse osakaaluga kahanevas järjekorras. Kui mee segu puhul on päritoluriike rohkem kui neli, tuleb märgistusel esitada neli suuremat päritoluriiki koos nendes riikides korjatud mee protsentuaalsete osakaaludega. Seda erandit võib kasutada tingimusel, et neli suuremat mee osakaalu moodustavad mee segust rohkem kui 50 protsenti. Ülejäänud päritoluriigid esitatakse vastavalt standardreeglile koos asjaomases riigis korjatud mee osakaaluga kahanevas järjekorras ilma protsendimäärata. Nimetatud erand tuleneb direktiiviga (EL) 2024/1438 liikmesriigile antud võimalusest kehtestada taoline riigisisene nõue oma territooriumil turule viidava mee kohta.

Selline päritoluriikide esitusviis ei pruugi alati tagada tarbijale piisavalt selget ja võrreldavat teavet mee tegeliku päritolu kohta. Võttes arvesse, et mee päritolu mõjutab selle kvaliteeti, omadusi ja hinda, on põhjendatud tagada mee segude päritolu võimalikult läbipaistev ja üheselt mõistetav esitamine.

Seetõttu kaotatakse eelnõuga erandi kasutamise võimalus toidualases teabes mee segude päritoluriikide esitamisel. Erandi kaotamisel tuleb mee segude puhul esitada märgistuse põhivaateväljas kõik päritoluriigid koos asjaomases riigis korjatud mee protsentuaalse osakaaluga kahanevas järjekorras. Sellisel viisil päritoluteabe esitamine suurendab teabe läbipaistvust ning aitab vähendada mee päritolu ja koostisega seotud tarbijate eksitamise ning pettuste riski.

Eelnõu § 1 punktis 2 kaotatakse sättest viide mee segude päritoluriikide esitamise erandile.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumise tähtpäevaks 14. juuni 2026. a. Nimetatud tähtpäev tuleneb muudetava määruse nr 93 §-st 2. Eelnõus kavandatud jõustumise tähtpäev peab olema sama mis muudetaval määrusel, sest muudetakse veel jõustumata määrust.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kavandata määruses võtta kasutusele uusi mõisteid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas nõukogu direktiiviga 2001/110/EÜ mee kohta, mida täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2024/1438, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/110/EÜ mee kohta, direktiivi 2001/112/EÜ toiduks ettenähtud puuvilja- ja marjamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta, direktiivi 2001/113/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuvilja- ja marjadžemmi, -žele ja tsitrusmarmelaadi ning magustatud kastanipüree kohta ning direktiivi 2001/114/EÜ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta.

6. Määruse mõjud

Määruse sihtrühmaks on mee käitlemisega tegelevad toidukäitlejad. Põllumajandus- ja Toiduameti andmetel (2024. a) on Eestis 437 meekäitlejat. 2024. a Statistikaameti andmete põhjal oli Eestis 51 900 mesilasperet, mis on eelmise aastaga võrreldes ligikaudu 5% väiksem. Kui võrrelda 2024. aasta mesilasperede arvu kümne aasta taguse ajaga, siis on mesilasperede arv suurenenud 17%. Mee tarbimine on vähenenud viimasel kahel (2023-2024) järjestikusel aastal. Selle põhjuseks on elukalliduse tõus, mille tõttu panustatakse esmatarbekaupade ostmisele rohkem ja ostetakse vähem muid tooteid, sh ka mesi. 2024. aastal tarbiti mett inimese kohta 0,97 kg. Eelmise aastaga võrreldes on 2024. aasta näitaja vähenenud 20%, kümne aasta taguse ajaga võrreldes aga suurenenud 10%. Euroopa Liidus on nõudlus mee järgi suurem kui tootmine ning seetõttu imporditakse suur osa mett kolmandatest riikidest (Hiina, Ukraina, Argentiina, Mehhiko,

Kuuba, Brasiilia)⁹. Euroopa on maailma suurim meeimportija, moodustades ligikaudu 50% ülemaailmsest meeimportist¹⁰. 2024. aastal eksporditi Eestist mett kokku 60,5 tonni väärtusega 459 211 eurot ning olulisemad ekspordi sihtriigid olid UK (71%) ja Jaapan (25%). Eelmise aastaga võrreldes suurenes mee eksport 31%. 2024. aastal toodi Eestisse mett kokku 85,6 tonni väärtusega 391 052 eurot ning olulisemad lähteriigid olid Hiina (22%), Hispaania (11%), Läti (11%) ja Leedu (10%). Eelmise aastaga võrreldes on mee import vähenenud 25%.

Mesi on maailmas enim võltsitud toodete seas kolmandal kohal¹¹. Mee pettuseid on väga keeruline tuvastada. Seega on olemasolevate meetodite arendamine ja uute väljatöötamine vajalik, et aidata vähendada mee võltsimist. Enam levinud mee võltsimise viisideks peetakse suhkrute lisamist (nt mee suhkrusiirupi lisamine, mesilaste toitmine suhkrusiirupiga nektarikogumise ajal), valmimata meest niiskuse eraldamist, ultrafiltreerimist (eemaldatakse õietolm, millega on võimalik varjata päritolu) ja vale päritolu esitamist (saatedokumentide võltsimine).

2023. aastal avalikustas Euroopa Komisjon üleeuroopalise mee võltsimise tuvastamisele suunatud koordineeritud tegevuse („*From the Hives*“) tulemused. Eesti selles tegevuses ei osalenud. Koordineeritud tegevuse eesmärk oli tuvastada mee võltsimine suhkrusiirupitega ning sellega seotud märgistusprobleemid. Kokku analüüsitud 320-st imporditud meeproovist 147 puhul (46%) oli kahtlus nõuetele mittevastavuses, kuna analüüsides tuvastati vähemalt üks võõrsuhkruallika marker. See tulemus on tunduvalt suurem võrreldes 2015.–2017. aastatel läbiviidud EL koordineeritud kontrollikavaga, kus nõuetele ei vastanud 14% analüüsitud meeproovidest. Võrreldes eelmise uuringuga kasutati 2021–2022 uuringus teisi analüüsimeetodeid, mis on parema tuvastamisvõimega, ning see võib olla nõuetele mittevastavate proovide suurema arvu põhjuseks.

Kaitsmaks tarbijate ja ausate tootjate huve on direktiiviga (EL) 2024/1438 võetud vastu veel täiendavaid meetmeid kohustades mee geograafilise päritolu üksikasjalikku märgistamist. Selle eesmärgil on direktiivis (EL) 2024/1438 sätestatud komisjonile järgnevad ülesanded:

- hiljemalt 14.06.2028 peab vastu võtma rakendusaktid, millega kehtestatakse analüüsimeetodid võltsitud mee avastamiseks.
- hiljemalt 14.06.2029 peab vastu võtma delegeeritud õigusaktid, mis sätestavad:
 - o koostise kriteeriumid tagamaks, et mett ei kuumutataks ega töödeldaks nii, et ensüümid hävivad või inaktiveeruvad olulisel määral
 - o kriteeriumid, et tagada ja kontrollida, et meest ei ole eemaldataud õietolmu ega selle sisaldust muudetud
 - o meetodid ja kriteeriumid mee korjekoha kindlakstegemiseks ja jälgitavuse tagamiseks
- luua mee platvorm, mille ülesandeks on anda komisjonile nõu ja ekspertteadmisi mee kvaliteedi, ehtsuse ja jälgitavuse kohta.

2026. a alguses valmis Eestis uuring mee Eesti (geograafilise) päritolu tõendamise viisi loomiseks (TMR-meetod) ja praegu valmistatakse ette analüüsitenuse pakkumist. Võimalus määrata laboris analüütiliselt mee Eesti päritolu avaldab positiivset mõju ausale konkurentsile meeturul, sealjuures võimaldab see tõhusamalt võidelda mee võltsimisega.

Mee järelevalve on Eestis fookuses. 2024. a võeti Eestis müüdavatest metest kokku 32 proovi, mille käigus tuvastati vaid üks võõrsuhkruid sisaldav toode. 2025. a võeti Eestis müüdavatest metest kokku 25 proovi, millest võõrsuhkruid tuvastati kahes mees (vastavalt Läti ja Leedu päritolu).

⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240520-1>

¹⁰ <https://www.cbi.eu/market-information/honey/what-demand>

¹¹ Euroopa Parlamendi 1. märtsi 2018. aasta resolutsioon ELi mesindussektori väljavaadete ja probleemide kohta (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018IP0057&from=EN>)

6.1. Sotsiaalne mõju, sealhulgas demograafiline mõju

Kavandatav muudatus ei avalda otsest mõju elanikkonna tervisele, tervishoiukorraldusele, sotsiaalsele kaitsele ega tööturule, kuna tegemist on märgistusnõude täpsustamisega. Muudatus ei mõjuta tervishoiuteenuste, ravimite ega sotsiaalteenuste kättesaadavust ega erinevate elanikkonnarühmade olukorda. Kaudse positiivse mõjuna suurendab muudatus tarbijate teadlikkust ja turu läbipaistvust ning toetab õigust saada selget ja mitteeksitavat teavet toote päritolu kohta.

6.2. Mõju riigijulgeolekule ja välissuhetele

Muudatus ei mõjuta otseselt riigijulgeolekut. Mõju välissuhetele on hinnanguliselt väike, sest tegemist on turu läbipaistvuse ja märgistamise täpsustamisega, mis põhineb Euroopa Liidu raamistikul ning ei kehtesta impordile sisulist keeldu ega piirangut. Kaudselt võib mõju ilmned kaubandussuhetes ettevõtjate tasandil: importijad ja pakendajad võivad hakata nõudma tarnijatelt täpsemat teavet mee päritolu ja osakaalude kohta. See võib muuta tarneahela kokkuleppeid rangemaks, kuid tegemist on tavapärase vastavusnõuete täpsustumisest tuleneva mõjuga, mitte välispoliitilise suunaga meetmega.

6.3. Mõju majandusele

Kavandataval muudatusel on majanduslik mõju mee tarneahela osapooltele ning turutingimustele. Tootmise, pakendamise ja turustamisega seonduvalt tuleb tagada, et mee segude märgistusel oleks põhivaateväljas esitatud kõik päritoluriigid koos vastavate protsentuaalsete osakaaludega. See võib mõjutada eeskätt ettevõtjate haldus- ja tegevuskulusid ning pakendite kujundamise ja tootmise korraldust. Mõju avaldub ka konkurentsikeskkonnas, turu läbipaistvuses ning tarbijate teavituses.

6.3.1. Mõju konkurentsile ja turutingimustele

Kavandatav täpsem päritoluteabe esitamiseviis kohaldub üksnes Eesti meekäitlejatele. Teistes liikmesriikides õiguspäraselt toodetud ja turule viidud ning sealt Eestisse toodud mee puhul ei ole võimalik nõuda Eesti-sisese päritoluriikide esitamiseviisi järgimist, kuna selliste toodete suhtes kohaldub Euroopa Liidu kaupade vaba liikumise põhimõte (ELTL¹² artiklid 34-36 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/2008¹³).

Eesti käitlejatele võib kaasneda suurem halduskoormus seoses detailsema partiiarvestuse ja märgistuse kohandamisega, samas kui teises liikmesriigis turule viidud ja Eestisse toodud toode võib olla märgistatud erineva detailsusastmega. See võib tekitada konkurentsiolekorra, kus turul on paralleelselt erineva märgistusega tooted. Samas ei kujuta selline olukord endast keelatud ebavõrdset kohtlemist, vaid tuleneb Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõttest, mille eesmärk on vältida liikmesriikide-vahelisi varjatud kaubandustõkkeid.

Teisalt võimaldab täpsem esitamiseviis Eesti tootjatel selgemini esile tuua mee päritolu, mis võib tugevdada nende positsiooni tarbijate seas, kes väärtustavad läbipaistvust ja kohalikku päritolu.

6.3.2. Mõju mesinikele

Päritoluriikide esitamise nõude muudatustel on positiivne mõju Eesti mesinikele, st tarneahelad muutuvad läbipaistvamaks ning sellega kaitstakse Eesti turgu ja ausat konkurentsi nii Eesti

¹² Euroopa Liidu Lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu [konsolideeritud versioonid](#) (ELT C 202 7.6.2016, lk 1)

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [2019/515](#), mis käsitleb teises liikmesriigis seaduslikult turustatavate kaupade vastastikust tunnustamist.

siseturul kui ekspordi korral. Läbipaistvam päritolumärgistus võimaldab Eesti mett eristada imporditud madalama hinnaklassi ja sageli madalama kvaliteediga mee segudest.

Märgistamisnõuete muutmine ei mõjuta otseselt neid mesinikke, kes müüvad oma toodet (Eesti mesi) otse tarbijale. Sellisel juhul ei kaasne ka täiendavat halduskoormust, ega märgistuse muutmise vajadust, kuna päritoluriik on niigi üheselt määratletav.

6.3.3. Mõju meepakendajatele

Mee päritoluriikide esitamise nõuete muutmine avaldab otsest majanduslikku mõju eelkõige meepakendajatele, kes ostavad mett hulgi nii Euroopa Liidu liikmesriikidest kui ka kolmandatest riikidest. Mõju ei ole siiski märkimisväärne, sest tarbija ostab ligikaudu 73% mett otse mesinikult ning 12% müüakse pakendajale ja 11% kaubandusele, seega peamine mee turustuskanal on otsemüük tarbijale¹⁴.

Sageli segatakse erineva päritoluga meed omavahel, et ühtlustada maitset, värvust ja viskoossust, ning seejärel müüakse see jaemüüjatele edasi. Mee segusid on võimalik määratleda nii botaanilise päritolu (nt päevalille või rapsi mesi) kui geograafilise päritolu (nt Hispaania või Eesti) järgi. 2025. a detsembris läbi viidud turu-uuringu tulemuste¹⁵ kohaselt on mee segude (st mitme erinevat geograafilist päritolu meed) osakaal turul marginaalne.

Mee segude päritolu teabe täpsemaks muutmine tähendab, et kui mee segu koosneb enam kui neljast päritoluriigist metest, tuleb protsentuaalne osakaal esitada kõikide riikide puhul, mitte ainult nelja suurema puhul. See omakorda suurendab pidevalt tootmis- ja halduskulusid. Mee segud, mida pakendajad teatud jaemüügibrändile toodavad, koosnevad enamasti mitmest partiist. Kuigi ühe partii puhul võib mee päritoluriikide koos asjaomasel riigis korjatud mee protsentuaalne osakaalu jaotus olla teada, võib see järgnevatel partiides erineda. Mõnikord võib eri riikide osakaal muutuda vaid marginaalselt (näiteks Soome mee osakaal muutub 33%-lt 39%-ks). Sellest tulenevalt tuleks iga partii jaoks kasutada erinevat märgistust, kuigi toote olemus ega omadused ei muutu. Märgistuste vahetamine nõuab tootmisprotsesside (nt trükkimine, liimimine) katkestamist ja kohandamist ning see toob kaasa täiendavad aja- ja tootmiskulud. Suuremate ettevõtete jaoks on kohanemine tõenäoliselt lihtsam, samas kui väiksematel pakendajatel võib halduskoormus olla proportsionaalselt suurem.

Samas suurendavad täpsemad märgistamisnõuded turu läbipaistvust ning annavad ettevõtjatele selgema õigusraamistiku, vähendades tõlgendamisruumi päritoluteabe esitamisel. Lisaks loob muudatus konkurentsieelise neile pakendajatele, kes kasutavad kodumaist toorainet, kuna Eesti päritolu mesi on kohalike tarbijate silmis kõrgelt hinnatud. Selgelt määratletud päritolu esitus suurendab toote usaldusväarsust.

6.3.4. Mõju jae- ja hulgemüüjatele

Jae- ja hulgemüüjatele on teatav mõju halduskoormusele, mis jaekaubanduses väljendub näiteks e-poes esitatava teabe ülevaatamises ja vajadusel korrigeerimises ning hulgikaubanduses märgistuse nõuetega vastavusse viimises. Majanduslik mõju on siiski väikese ulatusega, kuna muudatused ei mõjuta toote kogust, turuhindasid ega müügitingimusi. Läbipaistvam märgistus annab ettevõtjatele võimaluse pakkuda tarbijatele selgemalt eristatavat toodet, mille märgistusel on esitatud kõik päritoluriigid koos nende sisalduse osakaaludega väljendatuna protsentides. Täpsem päritolu teave võimaldab mee segude puhul rõhutada kodumaise mee osakaalu. Toidukauba eestimaist päritolu peavad oluliseks 69% tarbijatest ning kodumaist toitu eelistavad

¹⁴ „Eesti mesindussektori struktuur“ Eesti Konjunkturiinstituut, Tallinn, Märts 2022.

¹⁵ Eesti e-poodide ülevaade (Selver, Maxima, Prisma, Rimi, Coop, Kaupmees).

osta rohkem naised kui mehed (vastavalt 67% ja 52%)¹⁶. Negatiivse mõjuna võib välja tuua võimalikud minimaalsed kulud toote andmete ajakohastamisel.

6.3.5. Mõju tarbijatele

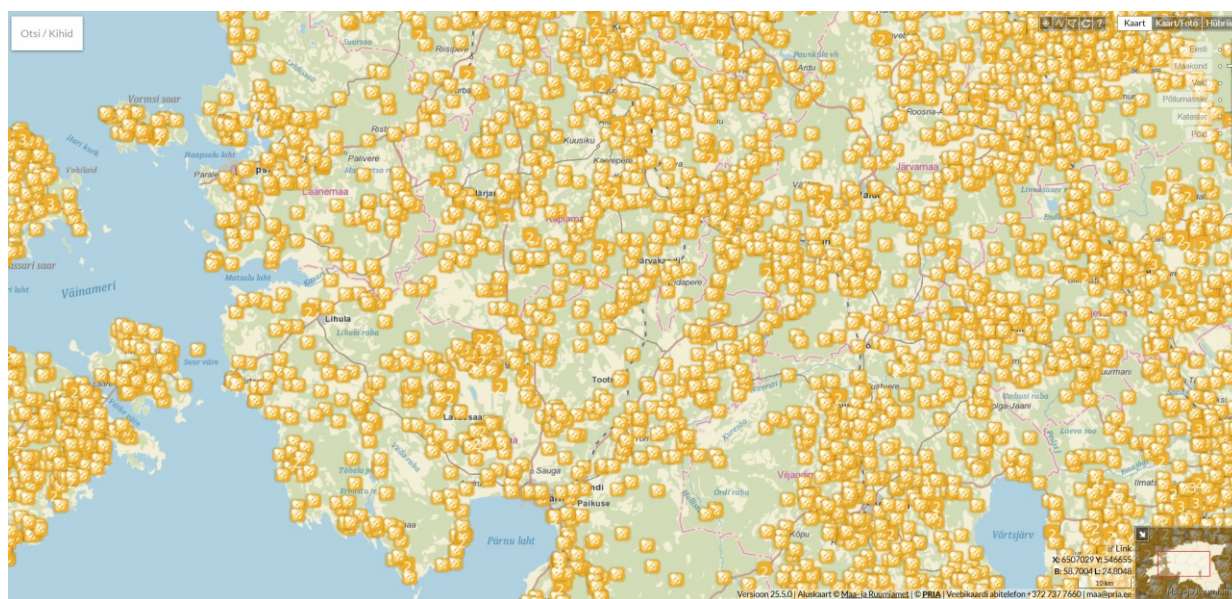
Mee päritolu esitamise nõuete muudatusel on oluline positiivne mõju tarbijatele, kes saavad teha teadlikumaid otsuseid ning eelistada kohaliku päritoluga mett. Ühtlasi loob see eeldused teadlikumale ja väärtuspõhisemale tarbimiskäitumisele, mille kaudu soodustatakse kohaliku tootmise eelistamist ja keskkonناسäästlikumat tarneahelat. Mee päritoluriikide täpsem esitamise viis annab tarbijale selgema ja detailsema ülevaate mee päritolust, kui tegemist on erinevatest riikidest pärit mee seguga. Arvestades, et mee geograafiline päritolu mõjutab selle omadusi, koostist ja turuhinda, on täpsem märgistus tarbijakaitse seisukohast oluline. Hinnamõju tarbijale on eeldatavalt minimaalne ning piirdub ettevõtjate võimalike ühekordsete kohanemiskuludega kaasneva kaudse mõjuga.

6.4. Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Muudatus ei mõjuta tootmisprotsesse, pakendamist ega transporti, seega otsene keskkonnamõju puudub. Suurem läbipaistvus võib soodustada teadlikumat tarbimist ja eelistust selge päritoluga, sh kohaliku mee suhtes, mis võib kaudselt toetada kestlikumat tootmist. Kavandatav muudatus ei mõjuta tootmistahte ega mesinduspraktikaid sellisel määral, mis annaks mõõdetava mõju elusloodusele, tolmeldajatele või maakasutusele. Negatiivse mõjuna on võimalik märgistuse ümberkujundamine, mis võib ajutiselt suurendada pakendijäätmete teket. Suurem administratiivne täpsus võib suurendada dokumentatsiooni ja trükimaterjalide kasutust, kuid mõju on marginaalne.

6.5. Mõju regionaalarengule, sealhulgas linna-, maa- ja rannapiirkondadele

Mõju regionaalarengule on pigem positiivne ning territoriaalselt hajus, kuna mesindus on Eestis laiapõhjaliselt levinud. Põllumajandusloomade registri andmetel oli Eestis 31.10.2025 seisuga 3313 mesinikku ja 49 065 mesilasperet. Mesilad paiknevad üle Eesti ning ei koondunud üksnes maapiirkondadesse (joonis 1).

Joonis 1. Mesilate paiknemine Eestis¹⁷

¹⁶ „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud“ Eesti Konjunkturiinstituut, Tallinn, Detsember 2024.

¹⁷ PRIA Põllumassiivide kaart (Kihid: Mesilad), <https://kls.pria.ee/kaart/> (17.02.2026 seisuga)

Kui tarbijad eelistavad paremini eristatava (nt Eesti) päritoluga mett, võib see toetada maapiirkondades tegutsevate mesindustevõtjate ja väiketoidutootjate turupositsiooni. See võib omakorda toetada maapiirkondade ettevõtluse jätkusuutlikkust. Samas ei loo muudatus eraldi piirkondlikke toetusi ega piiranguid ning ei muuda ligipääsu teenustele või taristule, seega on regionaalne mõju pigem mõõdukalt positiivne. Mee märgistamise nõuded ei eristu piirkonniti ning kohaldatakse ühtmoodi sõltumata sellest, kas tootja või käitleja tegutseb linna- või maapiirkonnas.

6.6. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele

6.6.1. Mõju järelevalveasutustele

Kavandatav muudatus ei too järelevalveasutustele kaasa olulist täiendavat halduskoormust. Mee päritolu ja märgistuse nõuete täitmise kontroll toimub ka edaspidi tavapäraste järelevalvemenetluste raames ning põhineb kaubaga kaasas olevatel dokumentidel. Täpsem päritoluteabe esitamise nõue võib suunata järelevalves suuremat tähelepanu mee päritolu käsitleva teabe kontrollimisele, kuid ei eelda uute järelevalvemeetmete rakendamist ega eraldiseisvate kontrollisüsteemide loomist. Kuigi töökoormus võib suureneda, tasakaalustab seda asjaolu, et täpsem päritolu märgistus võimaldab tõhustada ausa kaubanduse järelevalvet. Selgemad ja kogu Euroopa Liidus ühtlustatud nõuded annavad järelevalveasutustele üheselt mõistetavad kontrollikriteeriumid, mis võimaldavad täpsemalt tuvastada võimalikke mee pettuseid.

Kõigi päritoluriikide ja nende osakaalude protsentuaalne esitamine märgistusel loob selgema ja detailsema kontrollialuse, mis omakorda parandab mee tarneahela läbipaistvust, võimaldab teha sihitatud järelevalvet ning paremini avastada ja ennetada võimalikke mee pettusi.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1438 koostamise etapis on komisjoni poolt koostatud mõjuhinnang¹⁸, millega on tehtud mõjude eelhindamine ja mõjustatud huvirühmade kaasamine.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi aruannet.

7. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi ega lisakulutusi riigieelarvest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 14. juunil 2026. aastal, mis tuleneb muudetava määruse nr 93 §-st 2. Eelnõus kavandatav jõustumise tähtpäev peab olema sama mis muudetaval määrusel, sest muudetakse veel jõustumata määrust.

9. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile. Samuti saadetakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Tervise Arengu Instituudile, Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti

¹⁸ Commission Staff Working Document. Impact Assessment report „Revision of EU marketing standards for agricultural products to ensure the uptake and supply of sustainable products“
[Register of Commission Documents - COM\(2023\)201](#)

Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule ning Eesti Kaupmeeste Liidule, Eesti Mesinduskogule, Eesti Mesinike Liidule, Eesti Kutseliste Mesinike Ühingule.